UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. VI. De Peccatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

Visual Library

Si verò accedat tempore Paschali, ut sacramentum præcepto, non debere statim absolvi, sed differendam esse absolutionem juxta prudentiam confessarii, attentâ ejus frequentia ad peccandum; quia tunc potest prudenter dubitare, an propositum sit efficax, & constans. Eximitur semper casus, quo ista extraordinarium dolorem, & propositum haberet, ut confessarius prudenter discerneret, non à Deo efficaciter tactam, & victam: tunc quidem expediens est, ut statim absolvat, monitionibus confirmet; & sacramentorum frequentiâ muniat.

CAPUT VI.

De Peccatis.

PECCATUM PHILOSOPHICUM.

3674 CElebris, sed non satìs clara est divisio peccati actualis *in philosophicum, & theologicum*: quamplurium autem opinionum confusione seclusâ,

Hæc quidem divisio solùm habet locum actibus ab intrinseco malis, ut perjurio, homicidio, odio Dei, &c. hoc præmisso.

3675 Dico: *Peccatum Philosophicum, & Theologicum*, non distingui nisi penes diversas considerationes; idem enim peccatum v. g. homicidium innocentis, dicitur *philosophicum* consideratum, ut contrariatur naturæ rationali, seu rationi: dicitur *Theologicum* consideratum, ut offensa Dei, & contraria legi æternæ: consideratio enim rationis, & virtutis moralis naturalis est philosophica; consideratio verò Dei, ejusque legis æternæ est Theologi: Hinc homicidium innocentis consideratum, ut contrarium principio naturali: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*, dicitur peccatum philosophicum; consideratum verò, ut contrarium legi æternæ, Theologicum.

Reverà tamen, & ex natura rei idem peccatum, nempè idem homicidium innocentis est philosophicum, & theologicum, quia eo ipso, quòd adversatur rationi naturali indispensabiliter, adversatur Deo, ejusque legi æternæ, adeóque est offensa Dei, & peccatum Theologicum. Unde non datur peccatum philosophicum re ipsâ, & in praxi à Theologico separatum; non enim dari potest homo legis naturalis invincibiliter ignarus.

3676 Lex namque æterna interior Dei ex *num.* 142. non consistit in imperio libero ad extra, sed in judicio intellectûs repræsentantis bonum, & malum naturale, & in actu voluntatis divinæ reprobativo, & displicentiæ circa malum, approbativo, & complacentiæ circa bonum, explicato per verbum indicativum, *Nolo* malum, v. gr. homicidium, *Volo* bonum, v. g. dilectionem proximi.

3677 Quæ lex (ut vides) est naturalis, & necessaria, estque lex propriè dicta, & obligatoria, quia actum divinæ voluntatis includit. Quæque lex nobis innotescit, & intimatur independenter à revelatione, & locutione libera extrinseca, sed per lumen naturale, eo tempore, quo homines usum rationis accipiunt, ita ut usus rationis sit dictæ legis notificatio, & intimatio; hinc per hujusmodi legem incipiunt discernere inter bonum, & malum, adeóque ex eo tempore lex naturalis incipit obligare. Quare, si non supervenisset lex externa Dei per revelationem, & locutionem liberam factam Moysi, prohibens homicidium, & præcipiens dilectionem, adhuc obligati essemus ad non occidendum, sed diligendum; hujusmodi namque locutio, seu imperium liberum, non est aliud, nisi externatio legis æternæ naturalis interioris.

3678 Quòd autem detur hujusmodi lex

naturalis intimata nobis per usum rationis, & naturæ lumen, independenter ad omnem promulgationem externam, suadet Regius Psaltes in Psal. 4. qui, cùm interrogasset: *Quis ostendit nobis bona?* ut scilicet ea sequamur, respondet: *Signatum est super nos lumen vultûs tui Domine.* Hinc Paulus ad Rom. 2. *Gentes naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, & sibi ipsi sunt lex, & ostendunt opus legis inscriptum in cordibus suis.* Et tandem Cicero, 1. de legibus, legem naturalem definit, quòd sit *Ratio summa insita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda sunt, prohibetque contraria.*

3679 Insuper ultra lumen naturæ legem æternam cunctis hominibus intimans, & Deum esse demonstrans (Dei namque existentia est naturaliter cognoscibilis) dantur divina auxilia sufficientia, ut non detur in praxi ignorantia invincibilis Dei, & legis naturalis æternæ.

3680 Firmiter demonstratur ex seria, & sincera Dei voluntate, quâ teste Apostolo, 1. ad Tim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire.* Super quo præclarum est testimonium D. Clementis Rom. *lib. 2. constit. Apost. c. 59. Ex ore Domini nostri Jesu Christi audivimus, & perfectè scientes didicimus, quæ sit voluntas Dei, bona placens, & perfecta, per Jesum Christum nobis demonstrata, ut nullus intereat, sed universi homines unanimi sententia credentes ei, & unanimem laudem ferentes in eum vivant in æternum.*

3681 Ex quo fit, ut nullum hominem Deus destituerit mediis sufficientibus, & necessariis ad sui, & fidei cognitionem. Et quidem suâ universali, & mirabili providentiâ, teste Joan. c. 1 *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.*

Hinc Theologi docent, nullum ex infidelibus esse, quem Deus per se ipsum, aut per Angelum custodem non illuminaverit, vel explicitè, prædicatores mittendo; vel implicitè suggerendo fidem; sive implicitè, inducendo, quòd secta, in qua versatur, falsa; ac proinde veram inquirat; quod quidem asserum suadetur, tam ex recensito testimonio Joannis, quàm ex diligenti Angelorum custodia; quoniam sicut Angelus tentatos non semel fideles vexat circa mysteria fidei, credibile est, quòd Angelus Custos non semel infidelibus inspiret, quòd secta, in qua versantur, sit falsa.

3682 Prætereà efficacibus, & præcipuis mediis munire volens (ut ait Paulus ad Corinth. 5.) *Pro omnibus mortuus est Christus: ut & qui vivunt, jam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit:* adeóque nullus hominum est ex infidelibus, & infidelibus gentilibus, & atheis, qui influxum à Jesu Christo non accipiat. Vide *in prop. 4. 5. & 6.* ab Alex. VIII. *dam.*

3683 Hinc colliges, in actibus ab omni peccato malis malitiæ philosophicæ esse mixtam, aliter annexam malitiam theologicam, id est offensam Dei, & peccatum mortale, quam respondet pœna æterna, à cujus incurrendi gratia non excusat; quia pœna æterna non est pœna extraordinaria, ut censura, &c. sed ordinaria, & quasi naturalis, annexa culpæ mortali; adeóque qui libere, & advertenter consentit in malitiam moralem naturalem gravem, tacitè consentit in pœnam æternam; quoniam nedum philosophicè, sed etiam theologicè peccat, cùm offendat Deum.

3684 Hâc ratione, qui in lege naturali contra eam graviter deliquerunt, peccaverunt mortali, & theologicò peccaverunt, & in eo decesserunt, damnati sunt, ut in Gentilibus contingere potuit.

3685 Totam rem mirè firmat, & ut

Apost. ad Rom. *cap.* 2. dicens: *Quicumq; sine lege peccaverunt, sine lege peribunt:* (inquit Lyranus) legem scriptam non habentes, quales fuerunt Gentiles, sine lege scripta peribunt, quia habuerunt legem naturalem bonum, & malum ostendentem; i-to Gentiles operantes contra dictamen illi-lege, merebantur puniri, & viventes se-rdum ipsam, præmiari. Unde concludit A-*Cum enim gentes, qui legem non habent,* scilicet Mosaicam, *naturaliter ea, quæ legis* faciunt; scilicet ex naturali dictamine *ejusmodi legem non habentes,* scilicet Mosaicam, *ipsi sibi sunt lex;* idest ratio natura-pur est principalior pars hominis, propter nam dicitur totus homo, ipsa quidem est eis quia lex scripta divina, vel humana, est à naturali derivata, quantum ad agibilia; prima principia agibilium sunt impres-intellectui practico, ex quibus derivantur quasi quædam Conclusiones.

3686 Proinde Apost. *c.* 5. ut removeret opinionem quamdam, quæ fieri posset, peccatum, utpotè quod definitur *transgressio legis divinæ*, non fuerit ante legem scriptam, inquit: *Usque ad legem enim peccatum erat in mundo*; quia licèt antea non erat scripta, erat lex naturalis inserta menti-humanis. *Peccatum autem* (prosequitur Paulus) *non imputabatur, cùm lex*, scilicet scripta, *non esset.* Non quia Deus non impu-illud in offensam, & ad pœnam; sed tantum tam creverat Gentium malitia, & carnis, quòd lex naturalis fuerat ob-in tantum, ut ejus transgressionem non reputabant peccatum, sed pecca-aquam bibebant, & sine rubore etiam committebant; unde in Genesis 6. *Videns autem Deus, quòd multa malitia hominum esset in terra & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, pœnituit eum, quòd hominem fecisset in terra.* Et Genesis *cap.* 19. *Delebimus enim locum istum, eo quòd increverit clamor eorum coram Domino, qui misit nos, ut perdamus illos.* Unde Sancti Patres dicunt, hanc, scilicet effusionem legis naturalis, fuisse unam ex causis, ut Deus legem scriptam dederit,

3687 Reverà tamen ante legem scriptam fuit peccatum; quia fuit lex naturalis, cujus transgressio est peccatum. Constat ulteriùs ex pœna, nam ait Apost. ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors,* in pœnam; propter peccatum enim Deus ante legem scriptam punivit aquis diluvii totam carnem & igne Sodomorum Urbes. Hinc teste eodem Apost. ad Eph. *c.* 5. *propter hæc enim*, scilicet fornicationem, immunditiam, & avaritiam, *venit ira Dei in filios diffidentiæ.*

3688 Hinc meritò ab Alex. VIII. die 24. Augusti 1690. damnata fuit propositio sequens:

Peccatum philosophicum, seu morale, est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi; theologicum vero & mortale, est transgressio libera divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei neque æterna pœna dignum.

3689 Exinde excluditur primò error eorum, qui conceptus formales peccati Philosophici, & Theologici, solùm metaphysicè (& ut meliùs dicam) secundùm diversa connotata, & varias considerationes distinctos in re, & practicè separantes, insuper ignorantiam Dei invincibilem practicè, imo regulariter admittentes, dixerunt, Americanos, Romanos, & Gentiles, qui vitam adulteris, stupris, furtis, & homicidiis plenam duxerunt

xerunt, non peccasse peccato theologico, quia Deum non cognoverunt; sed solùm peccato philosophico, in quantum præmissa delicta solùm contraria rationi naturali cognoverunt; ac proinde non commisisse offensam Dei, nec fuisse æternâ pœnâ dignos.

3690 Secundò excluditur error eorum, qui Molinistarum errores sectantes, & latam viam peccandi licentiæ aperire volentes, præcisiones objectivas, imò & formales, practicas, ac physicas chymerizavere, dicentes animas unitas, tentationibus carnis urgentibus, non debere curare, quid agant sensus; sed in Dei amore, & unione persistere; & si tunc sensus in libidines, etiam viri cum muliere prorumpant, non peccari Theologicè; quia nec offensam Dei, nec Deum actu cognoscunt. Quæ major fatuitas? Prætendunt sistere in unione, & amore Dei, & simul illum non cognoscere. Stulte: Si Deum non cognoscis, quid amas? Idolum.

3691 Ad peccatum igitur theologicum, non requiritur, quòd fiat ex intentione expressa contrariandi Deum, seu legem naturalem æternam; quia hoc adderet rationem contemptûs formalis: sed quòd actu cognoscatur esse contrariù Deo, seu legi naturali æternæ. Adeóque peccatum philosophicum, seu actus ab intrinseco malus, si sit voluntarius, quatenùs scilicet cognitus esse contra rationem, adhuc est volitus, necessariò est offensa Dei; quia est contra legem æternam, & inde contra ejus legislatorem, qui est Deus.

PECCATUM THEOLOGICUM

3692 ACtuale ex D. August. *Est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam*; per Scotum, *est carentia rectitudinis debitæ inesse actui.* Quæ definitio licèt propriè competat peccato commissionis, ex ea tamen hauriri potest definitio peccati omissionis, quòd sit *non dictum, non factum, vel non concupitum contra legem æternam.*

3693 Clariùs: *Peccatum commissionis*, quo fit id, quod prohibetur: *Peccatum omissionis est*, quo omittitur id, quod præcipitur.

3694 *Peccata spiritualia* sunt, quæ consumantur per potentias spirituales, ut superbia, ira, &c. *Carnalia* sunt, quæ consumantur per potentias carnales, ut furtum, homicidium, fornicatio, &c. Item peccatum actuale dividitur in peccatum *cordis, oris, & operis*; quatenùs tripliciter peccari potest, cogitatione, *verbo, & opere.*

3695 *Peccatum habituale* est macula delicta in anima ex peccato actuali mortali permanente.

3696 *Peccatum originale* est carentia sanctitatis originalis transfusa ab Adamo per naturam seminalem in posteros.

3697 *Vulnera peccati originalis* sunt quatuor, *Ignorantia, malitia, concupiscentia, & infirmitas.* Quæ vulneratio orta est ex dissolutione illius ordinis, & armoniæ, quæ cum justitiæ originalis habebatur, ut corpus mæ, sensus rationi, & ratio Deo plenè subiceretur. *Ejus pœna* est exclusio à visione [illegible]

3698 Et quamvis hæc quatuor vulnera sint præcipuè effectus peccati originalis, [illegible] etiam effectus peccati actualis, personalis mortalis; nam per illud ratio hebetatur, obscuratur in agendis, voluntas inclinatur ad malum, induratur ad bonum, infirmatur in tentationes vincendas, & ad bonum [illegible] aggrediendum; denique potentia appetitiva & sensus magis fervent ad malum.

PECCATUM MORTALE, ET VENIALE

3669 DIfferunt, quia *Mortale* privat hominem gratiâ sanctificante, [illegible]

[illegible] Deo inimicum, & dignum pœnâ æter-
[illegible] *Veniale* verò non est hujusmodi, sed so-
[illegible] impedit, ne homo in ferventiores actus
[illegible], & charitatis prorumpat. Quæ disse-
[illegible] est à posteriori, & ab effectibus. A pri-
[illegible] autem per Scotum *in 2. d. 21. quæst. 1 litt.*
[illegible] Peccatum mortale à veniali differt per
[illegible] quòd mortale est *privatio rectitudinis*
[illegible] *ad Deum beatificè consequendum*: Ve-
[illegible] *est privatio rectitudinis non necessariæ*,
[illegible] *ad Deum beatificè consequendum.*
[illegible] veniale dicitur dignum veniâ.

3700 Peccatum aliud est mortale, vel ve-
[illegible] genere suo, seu ex objecto, aliud per
[illegible] ex circumstantiis adjunctis. Morta-
[illegible] genere suo est illud, quod est contra le-
[illegible] graviter obligantem: Veniale ex gene-
[illegible] est illud, quod est contra legem levi-
[illegible] obligantem.

3701 Unde per hoc, quòd aliquis actus
[illegible] contra consilium, non sequitur, quòd sit
[illegible]: constat *ex 1. ad Cor. 7. De Virgi-*
[illegible] *præceptum Domini non habeo, consilium*
[illegible], hinc qui nubunt, neque venialiter
[illegible]. De ratione igitur peccati sive mor-
[illegible] sive venialis est, quòd sit contra legem:
[illegible] Apost. ad Rom. 4. *Ubi non est lex, neq;*
[illegible] *prævaricatio*: *& ibidem, c. 7. Non cognovi*
[illegible] *nisi per legem.*

3702 Legem graviter obligare, vel levi-
[illegible] cognoscitur, vel ex modo loquendi Scri-
[illegible], si pœnam æternam, v. gr. commine-
[illegible] vel non: vel ex declaratione Ecclesiæ:
[illegible] communi sensu Doctorum. Sit exem-
[illegible] Apost. enim ad Galatas 5. postquam
[illegible] peccata contra præcepta decalogi,
[illegible] subdit: *Qui talia agunt, Regnum*
[illegible] *non consequentur.* Loquendo autem de
[illegible] otioso, &c. ad Eph. 5. non comminatur
[illegible], sed solùm ait: *Quæ ad rem non*
[illegible].

Lex igitur intendit obligationem, consilium verò perfectionem,

MORTALE, ET VENIALE PER ACCIDENS.

3703 Quando dicitur mortale fieri veniale per accidens, & econversò, non est sensus, quòd actus, qui est mortalis, fiat venialis, aut econversò; sed quòd materia, quæ ex genere suo esset mortalis, aut venialis, ratione circumstantiæ adjunctæ sit venialis, aut mortalis. In hoc sensu.

3704 Peccatum ex genere suo mortale fieri potest veniale, 1. *Ex imperfectione actûs*, scilicet ex defectu plenæ advertentiæ, aut libertatis, de quo fusè modò: qui defectus potest universaliter dari in qualibet materia.

3705 2. *Ex parvitate materiæ.* Parva materia *est illa, quæ supposita gravitate finis, judicio prudenti parum conducit ad dictum finem à Legislatore intentum.* Hinc, quia judicio prudenti labor unius horæ parum conducit ad finem vacandi Deo die festo, multũ verò labor sex horarum; ideò ille erit materia parva, & venialis, iste magna, & mortalis.

3706 Parvitas materiæ à mortali excusans non datur in omnibus materiis; non enim datur in materia infidelitatis, in simonia de jure divino, in juramento falso assertorio, in materia luxuriæ, ut fusiùs dictũ est in propriis locis. Parvitas materiæ non datur in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur notabilis oppositio ad virtutẽ, quæ circa illud versantur, ut in allatis exẽplis, v. gr. in actu hæresis contra fidẽ; datur verò in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur oppositio ad virtutem, neq; gravis, neq; levis, sed talis est ratione per se secunda. Sic furtũ opponitur contra justitiam ratione dãni proximi, quod non est grave, aut

leve ex ratione per se prima damni proximi, sed ratione quantitatis rei, aut conditionis personæ.

3707 Peccatum ex genere suo veniale fieri potest mortale per accidens, 1. *ratione conscientiæ erroneæ, de qua in num. 9.*

3708 2. *Ratione contemptus, aut inobedientiæ formalis. Contemptus formalis.* Habetur, 1. quando præceptum violatur, eò quia contemnitur præcipiens formaliter, ut superior est; seu quando præceptum violas, eò quia ipsi, aut superiori subjici renuis: & hoc est peccatum superbiæ consumatæ, 2. Quando non vis obedire præcepto, aut superiori, quia præceptum est, vel quia superior est; & hoc est peccatum inobedientiæ formalis.

3709 Qui peccat contemptu formali, duo peccata committit in confessione exprimenda, unum contra virtutem, cujus est præceptum, alterum contra obedientiam, vel contra Religionem, si Deum præcipientem contemnat.

3710 Qui contemnit contemptu materiali præceptum humanum leve, aut grave in materia levi, venialiter peccat; mortaliter autem, si sic contemnat præceptum divinum. Contemptum materialem in præsenti voco, quo quis præceptum violat, ex eo quia contemnat præcipientem sumptum non formaliter, ut superior est, sed materialiter ut talis homo est, v. gr. quia est indiscretus, imprudens, indoctus, indignus, &c. ratio est, quia in 1. casu contemptus dicitur non absolutus, sed secundùm quid, quo contemnitur homo talis, non potestas, ac proinde injuria non redundat in Deum, *à quo est omnis potestas*; in 2. casu injuria fit Deo, qui etiam quoad esse Dei est summâ reverentiâ dignus.

3711 Item non peccas mortaliter, si rem levem parvipendas, non quia præcepta est, & relatè ad præcipientem formaliter sed ira, aut quia res levis est. Idem est, si parvipendas rem levem præceptam præcepto divino ex eo quia præcisè res levis est; si autem contemnes vile præceptum Divinum, aliàs tenetur blasphemiam committeres, & sacrilegium *v. n.* 2070.

INOBEDIENTIA FORMALIS

3712 Est vitium inclinans ad non faciendum, quod jubetur, ex eo primo liter, quòd jubetur. *Materialis* est, quæ inclinat ad non faciendum, quod jubetur. *Inobedientia formalis* importat malitiam specialem inobedientiæ in confessione exprimendam. *Inobedientia verò materialis*, et circumstantia generalis includa in omni peccato, ac proinde non involvit malitiam inobedientiæ, nec est in confessione exprimenda nisi præsuppponat præceptum superioris specialiter obedientiam intendens, furatur, regulariter solùm committit malitiam furti, minimè inobedientiæ, nisi sit ulteriùs prohibitum sub præcepto formali obedientiæ.

3713 Præceptum formale obedientiæ habetur, quando superior præcipit: *In virtute sanctæ obedientiæ, In nomine Christi*, aliàs forma; & tunc teneris obedire sub mortali, quia intendit obligare quantùm potest, vel veniali, vel nullo, si alia forma utatur. Lessem. *lib. 4. c. 1. dub. 4.*

3714 Declaratur: ut præceptum superioris obliget sub mortali, duo simul requiruntur juxta dicta de lege, *n.* 149. nimirum superioris intentio, quâ intendat sub mortali obligare, & gravitas materiæ; nam si superior sub veniali obligare in materia levi. Gravitas autem in materia consistentiæ est vel secundùm se, vel ratione circumstantiarum; hinc quamvis non possit superior præceptum sub mortali obligare

...ere in materia omnino levi, potest tamé, ...materia, quæ est in se levis, sit gravis ex ...ne, & circumstantiis, ut dictum est in *tom.* ...n. 12. Unde præceptum formale obedien- ...tiam scilicet in virtute sanctæ obedien- ...&c. supponere debet in materia gravita- ...secundùm se, aut ratione finis, & cir- ...stantiarum.

3715 Hoc præmisso. Quando gravitas ...cepti, & intentionis superioris non con- ...tur est desumenda ex gravitate formæ ...ceptum.

Gravitas formæ verborum habetur, si ...ceptum imponatur, non verbis commu- ...*Præcipimus, injungimus, mandamus,* ...*mus, & similibus*: sed verbis specialibus, ...*mate S. Obedientiæ, in nomine Christi,* ...*detestatione divini judicii, sub pœna ma- ...doris æternæ, &c. ut à n.* 173. Donatus ...*1. tract. 17. qu.* 12. 13. & 14.

3716 *Inobedientia formalis*, semper in- ...t malitiam gravem, etiam si materia sit ...o, quia involvit contemptum superio- ...præceptoris ut talis. Inobedientia ma- ...ex supposito præcepto obedientiam in- ...ere, est gravis, vel levis juxta gravita- ...vel levitatem materiæ, & juxta dicta ...n. 1710.

3717 Religiosus ex vi voti obedientiæ ...tenetur ad obedientiam formalem, sed ...tentiam; quia non vovet obedientiam ...talem, & sub motivo obedientiæ, sed ...tentiam materialem, videlicet execu- ...tionem rei, quæ præcipitur, ex quocumque ...motivo præcipiatur: hinc à mortali excusa- ...tur levitate materiæ, *v. à n.* 2057. *ad* 2071.

3. RATIONE PERICULI PROXIMI.

3718 De eo actum est *à num.* 3637.

QUÆRES I.

3719 *An, qui concupiscit mulierem, cujus statum ignorat, aut mulierem in communi, peccet peccato stupri, adulterii, vel sacrilegii?*

Negat Tamb. *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. §. 4. *n.* 13. quia non potest assignari, cujus sit speciei. Vult autem, quòd debeat in confessione aperire, se concupivisse mulierem, cujus statum ignorat, vel mulierem in communi; quia aliàs non exprimeret peccatum, quod patravit.

3720 Respondeo: sic concupiscens, vel ita statum fœminæ ignorat, ut neque de ejus conditione dubitet, an sit conjugata, vel Deo dicata: & tunc malitiam simplicis fornicationis contrahit; quia aliæ species, cùm non sint cognitæ, sunt involuntariæ. Vel ita ignorat, ut licèt non certè sciat, dubitet tamen prudenter, an sit conjugata; & tunc contrahit malitiam adulterii, quia ejus periculo se exponit, & est paratus ad illam speciem: *v. num.* 26.

3721 Eâdem ratione mortaliter peccat, qui elicit actum in dubio, an sit peccatum grave, vel leve, nisi rationabiliter deponat dubium.

QUÆRES II.

3722 *An operans cum sola consideratione actuali malitiæ in genere, nil de gravitate, aut levitate cogitans, vel dubitans, peccet mortaliter, aut venialiter?*

PEccare mortaliter, affirmant Mastrius *in Theol. mor. dis.* 15. *q.* 1. *art.* 2. *nu.* 12. & Bonac. 1. quia operans aliquid cum cognitione malitiæ in genere, vult virtualiter illud agere, etiam si sit mortale, 2. Quia aliàs rudes in gravissimis peccatis, & furtis regulariter à mortali excusarentur, quia regulariter, dum peccant, solùm in genere apprehendunt

hendunt, quòd malè agant, minimè quòd graviter, & mortaliter malè agant.

3723 Peccare solùm venialiter, tenent Arriaga *de actibus hum.* Nav. Busem. & plures apud eos, 1. Quia talis malitia sic apprehensa, est imperfecta in genere moris, adéoque non potest actus contrahere ex illa malitiam gravem, sed levem, 2. Quia gravitas nullo pacto est cognita; igitur non est voluntaria, & inde contrahi non potest, 3. Quia aliàs, si quando quis profert mendacium leve, cogitaret solùm in genere actum esse malum, & nullo pacto cogitaret esse leve, peccaret mortaliter, ex disparitate non assignanda; quod est valdè durum.

3724 Falsum autem est, quòd operans cum tali cogitatione censeatur virtualiter velle actum, etiam si esset mortalis, quia intentio virtualis supponit actualem præteritam, in aliquo uno medio permanentem, quæ nulla supponitur. Nec si operans est obligatus ad diligentiam ad inquirendum, an actus sit mortalis, vel non; quia de gravitate nulla supponitur in mente cogitatio, dubietas, aut suspicio; ac proinde inadvertentia, & oblivio est invincibilis. Nec sequitur, quòd inde rudes in gravissimis peccatis, & furtis regulariter à mortali excusarentur; quia regulariter, licèt non advertant distinctè ad quantitatem furti, & damni v. gr. satis explicitè advertunt ad gravitatem in confuso; quod sufficit, ut graviter peccent.

QUÆRES. III.

3725 *An hic actus, quo quis dicat: Volo committere omnia venialia, sit peccatum mortale?*

RESP. esse mortale non ex genere suo, sed per accidens ratione periculi probabilis peccandi mortaliter, cui se exponit, juxta illud Eccles. 19. *Qui spernit modica, paulatim decidet*, & D. Greg. III. past. admonit. *Qui minima peccata devitare neglig. ab actu justitiæ, non quidem repente, sed paulatim totus cadit.* Mastrius *dis.* 15. *n.* 50. & Lugna contra Castrop.

4. RATIONE SCANDALI, AUT FINIS.

De quo actum est à pag. 41.

AD PECCATUM MORTALE REQUIRITUR

3726 ULtra materiæ gravitatem, quæ sit perfectè voluntarium, peccatum scilicet cum deliberatione intellectus, idest cum plena advertentia malitiæ gravis, & cum pleno voluntatis consensu; ut ab alterius defectu excusetur quis à culpa mortali: debet, inquam, esse actus humanus, voluntarius, hoc est procedens ab homine liberè cum prævia cognitione objecti; ut homo debet esse liber libertate promptæ differentiæ ut ita agat, aut omittat, ut agere, non agere, aut non omittere; juxta *Eccli.* 31. *Beatus vir, qui potuit transgredi, non est transgressus, facere mala, & non fecit.* Alioquin actus ab eo procedens dicitur *actus hominis*, quatenus ab homine procederet; sed non *humanus*, quia modo libero etiam fieri potest à bruto, 1. p. q. 2. & 8. ab Alex. VIII. *damn.*

3727 Plena advertentia tunc habetur quando intellectus per firmum, & perfectum judicium, cum libero, & expedito suorum sensuum usu de malitia objecti deliberat, de ea expendendo singula.

Advertentia imperfecta contingit vel propter hominis ad singula distinctam tarditatem, qui licèt advertat rem debitam, imperfectè tamen, & veluti in confuso advertit. Vel quia sit impeditus liber-

sensum internorum; ut contingere solet in somno, ubi aliquando habetur expressa cognitio malitiæ gravis, & tamen non sufficit ad libertatem, in quantum non sufficit ad libertatem consensus, quæ plenam advertentiam ponere debet, & hæc importat expeditum internorum sensuum usum. Similiter, si sensus interni non sint omnino, sed aliquantulum impediti, & ligati, ut contingit in illis, qui sunt statim è somno excitati; tunc cognitio malitiæ, etiam gravis, dicetur semiplena, in quantum non est sufficiens ad plenam libertatem consensûs requisitam ad mortale.

3728 Plenus consensus est plena, & perfecta voluntatis libera approbatio, plenam advertentiam præsupponens, ad differentiam semipleni consensûs, qui est imperfecta voluntatis approbatio, in quantum voluntas objectum non amplectitur toto (ut ità dicam) actu, sed imperfectè, & ex subreptione quadam.

Hinc voluntatis consensus ex duplici capite potest esse imperfectus, 1. ex defectu advertentiæ ex parte intellectûs, 2. ex defectu plenitudinis consensûs ex parte voluntatis: ratio prima, quia cum semiplena advertentia non potest stare perfectus consensus: ratio secunda, quia cum plena advertentia compati potest semiplenus consensus.

3729 In voluntate autem tres reperiri sortiri motus, & 1. motus primò primus, qui vel omnem usum rationis, & malitiæ advertentiam prævenit, ac proinde nullo pacto est liber; vel (juxta mea principia) esto aliquam imperfectissimam cognitionem supponat, dummodo ità celer, ut non sit in hominis potestate eum cohibere, in quantum vehementissima passio sensitiva, aut distractio, ità rationem perturbat, ut non sit locus libertati, 2. Est motus secundò primus, qui advertentiam imperfectam supponit, locum semiplenæ libertati relinquit, ità ut simpliciter impediri possit; & evenire solet ob distractionem, aut passionem aliquam sensitivam; nam sicut, quando hæ sunt perfectæ, libertatem impediunt, ità quando sunt imperfectæ, illam diminuunt. 3. Motus perfectus, & deliberatus, qui tunc habetur, quando consensus est plenè liber, præsupponens rationem expendentem singula, quæ malitiam concernunt.

3730 Motus primò primus nullum est peccatum, se etiam si objectum sit in graviter malum. Et sic omnino à peccato excusantur vehementissimi motus iræ, concupiscentiæ, & sensualitatis. Motus secundò primus est peccatum veniale. Motus tandem deliberatus est peccatum mortale, si materia sit gravis.

3731 Difficultas tamen non levis est ad dignoscendum, quandonam sit, vel non sit in actu plena advertentia, & deliberatio, plenusque, ac perfectus voluntatis consensus. Et quamvis ex dictis non mediocris haberi possit notitia, ut tamen pleniùs rem expendam, conjecturas, & signa valdè utilia, quæ communiter à Doctoribus recensentur, afferam.

3732 Signa igitur imperfectæ advertentiæ sunt, 1. remissè, & (ut ità dicam) ad similitudinem semidormientis rei malitiam apprehendisti, 2. Si postea meliùs considerans, judicas te id non fuisse facturum, si ità apprehendisses, 3. Si vehementi passione, apprehensione, vel distractione laborasti, vel turbatus fuisti, ità ut ferè nescires, quid ageres: ità Busem.

3733 Signa imperfecti consensus sunt. Primò, si quando actionem aliàs graviter malam quis fecit, non fuit plenè sui compos, sed quasi semidormiens, distractus, &c. ità ut judicet, se id non fuisse facturum, si plenè vigilasset. Imò addit Mast. *in Th. mor. disp. 15. de peccatis*, quòd

quòd, si quis post factum dubitet, an id fecerit in somno, vel in vigilia: dum esset sui compos, vel non, &c. non est leve indicium, id fecisse sine plena advertentia, & sine pleno consensu; nam quæ cum plena advertentia fiunt, faciliùs sic facta cognoscuntur, quia plena advertentia præterita liberam permittit homini de suis actibus cognitionem, nisi fortè temporis mora aliquam induxerit oblivionem.

3734 Secundò, si quis dubitet, an plenè consenserit. Si sit vir timoratæ conscientiæ peccatum mortale abhorrens, eique dissentire solitus, præsumendus est, non plenè consensisse, licèt aliquam in repellendis tentationibus negligentiam admiserit. Secus est judicandum de viro perdito, tentationibus succumbere solito. Ratio utriusque est; quia ex juris peritis valida præsumptio, & probabilitas ex consuetis desumitur.

3735 Tertiò, si quis valdè timidè, & suspensè, se processisse meminit, 4 Si comperias te fuisse sub tali dispositione, talibusque circumstantiis, ut faciliter potuisses peccatum exequi, non tamen sis executus; imò cùm tui plenè compos es, præ viribus respuis, præsumere potes te non plenè consensisse; quia non ità faciliter affectus deliberatus mutatur, Hinc (ut advertit Tamb. *cap. 1. de Peccatis*, §. 3. *n.* 28.) quando motus pravus tempore imperceptibili insurgit, & paulò post, ut advertis, curas expellere, est signum nullius, aut certè dumtaxat imperfecti consensûs præstiti. Dixi: *ut advertis*: Quia si non advertis, poterit motus pravus, utpotè delectatio morosa, aut alius motus per notabile tempus absque peccato durare; licèt non sit verisimile, quòd intra notabile tempus advertentia malitiæ gravis non suppetat.

3736 Quintò denique, si quis soleat ità esse affectus, ut animum firmum, & sæpè repetitum non committendi mortale habens, præsumere potest non plenè consensisse peccato, 1. Quia hic non consentit facilitè. 2. Quia quando aliquid est multoties obtinebitum, si posteà plenè ametur, facilitè, & sine difficultate cognoscitur.

3737 Quælibet ex conjecturis præcedentibus facit judicium probabile, quo tuti esse possumus, non fuisse plenum consensum, & proinde nec peccatum mortale. Quæ conjecturæ sunt firmiter menti dandæ pro securitate conscientiæ.

3738 Colliges, quod si in actu, seu objecto sint plures malitiæ specie distinctæ, si tamen advertas tantùm ad unam, illam contrahis, non aliam: *v.* gr. si quis cognoscat fœminam, ignoret tamen esse conjugatam, malitiam fornicationis contrahit, non adulterii, quia illa, non hæc fuit cognita, & ita voluntaria.

3739 A peccato excusant, 1. Impotentia sive physica, sive moralis; quia ad impossibile nemo tenetur: *v. tom.* 2. 2. Violentia absoluta; quia tollit voluntarium: *v. num.* 2. 3. Eâdem ratione excusat ignorantia invincibilis sive juris, sive facti. De qua *in tom.* 2. Timetu, quando excusat, dictum est *lib.* 3. *p.* 31. *v. prop.* 2. ab Alex. VIII. *damn.*

DISTINCTIO SPECIFICA PECCATORUM

3740 DEsumitur per oppositionem ad diversas virtutes, vel ad diversas honestates ejusdem virtutis, seu per diversum modum tendendi contra eandem virtutem. Exemplum primi sit in fornicatione, & adulterio, quæ distinguuntur specie; quia fornicatio opponitur virtuti castitatis, adulterium verò superaddit malitiam injustitiæ, quia opponitur castitati, & justitiæ, ob injuriam

...ur inferitur alteri conjugi, qui est dominus ...poris conjugis.

Exemplum secundi sit in furto, & rapina, ...que opponuntur eidem virtuti justitiæ, & ...tamen distinguuntur specie; quia rapina su...mendit malitiæ injustitiæ furti injuriam vi...lentiæ, quæ est diversus modus tendendi ...contra eandem virtutem justitiæ, & impor...ta oppositionem ad diversam honestatem e...jusdem virtutis, quæ diversitas modi tenden...di potius relinquitur discernenda prudentis ...arbitrio. Aliud exemplum clarius est in di...versitate modi tendendi per excessum, & per ...defectum contra eandem virtutem: *ut in n.* ...1086. & 1086.

DISTINCTIO NUMERICA PECCATORUM

3741 NOn desumitur à distinctione numerica præceptorum, sicut neq; distinctio specifica peccatorum absolutè deducitur ex diversitate præceptorum. Diana *tr.1.r.7.resol.*22. Leander *hic tr.5.dis.*8.§.8. ...pun.5.contra Nav. nam præceptum non furandi, & præceptum non concupiscendi rem alienam, sunt diversa, & tamen furtum, & ...adulterium furandi sunt ejusdem speciei. Item homicidium est unum numero, & specie peccatum, & tamen est contra duo præcepta divinum, & humanum.

3742 Dixi: *absolutè*, quia sæpè ex præceptorum diversitate etiam peccatorum diversitas specifica à posteriori colligitur, & tunc habetur, quando præcepta intendunt virtutes diversas, sive materia sit diversa, sive eadem: sic fractio jejunii præcepto Ecclesiastico præcepti, & simul à confessario in satisfactionem injuncti, duplicem malitiam specificam contrahit, contra temperantiam, & pœnitentiam: quia præceptum Ecclesiasticum habet ut motivum formale temperantiam; præceptum verò confessarii, satisfactionem sacramentalem pœnitentiæ.

3743 Quando verò præcepta, licèt diversa, sunt circa eandem materiam, & idem motivum formale, tunc unicum specie erit peccatum: hinc qui die Dominico, quo aliud festum occurrit, sacrum omittit, vel die quadragesimæ, quo vigilia contingit, jejunium frangit, unum specie, & numero peccatum committit: quia utrumque præceptum eandem virtutem, & honestatem intendit, nempè Religionem, & Dei cultum inauditione sacri, & temperantiam in jejunio.

3744 Eadem ratione, in sententia mihi probabiliori, quòd *Franciscani* non habeant nisi tria essentialia, cætera verò sint purè præcepta; Franciscanus in Quadragesima die veneris: quo vigilia occurrit, jejunium frangens, unum numero, & specie peccatum committit, non obstante, quòd tria transgrediatur præcepta: secus est dicendum in sententia, quæ eos tenet esse obligatos ex voto ad jejunium, quia votum Religionem intendit.

3745 Item *Distinctio numerica peccatorum non desumitur ex distinctione numerica objectorum.* Leander *hic tr.5.dis.*8.§.3.*à qu.* 19. Tamb. & alii, Ratio est, quia gratis admisso, quòd ex distinctione numerica peccatorum dentur in eodem actu plures malitiæ numero distinctæ (quod negant Filliuc, Suarez. & alii) adhuc inde non sequitur, quòd constituantur plura peccata numero distincta; nam peccatum non est unum numero ex sola malitia morali, sed etiam ex ipsa entitate individuali actûs; adeóque licèt plures numero sint malitiæ, si unicus est actus, qui est earum subjectum, unicum erit peccatum: sicut in physicis, si plures essent albedines in eodem subjecto, unum esset album, non plura; concreta enim accidentalia

lia multiplicantur numero ad multiplicationem numericam subjectorum, non formarum, Tum quia Trid. *sess.* 14. *c.* 5. *& can.* 7. nos obligat ad exprimendum in confessione speciem, & numerum peccatorum; minimè, ad numerum malitiarum.

3746 Hinc resolves: unum numero peccatum committere, nec teneri ad explicandum numerum personarum, 1. Eum, qui unicâ explosione bombardæ plures occidit, 2. Qui unico actu plures mulieres concupiscit, 3. Qui unico actu detractationis plures læsit, 4. Qui unico actu malo pluribus scandalum dedit, 5. Qui unico actu bona multorum surripuit, 6. Qui simul circa plura sub juramento mentitur.

3747 Dices: Qui unico actu plures baptizat: *ut in nu.* 2988. plura numero baptismata perficit; igitur, qui unico actu plures homines occidit, aut unico actu plures mulieres concupiscit, plura numero peccata committit.

Resp. disparitatem esse, quia *ex nu.* 2991. homo est subjectum baptismi; & ideò, si unico actu baptizentur plures homines, tot numero erunt baptismata, quot homines, ob recensitam rationem; quia concreta accidentalia multiplicantur numero ad multiplicationem numericam subjectorum: respectu autem actûs occisionis, & actûs concupiscentiæ, homo, & mulier non est subjectum, sed terminus, & objectum, & quia ex ostensis ab objecto actus speciem sumit, non numerum, ideò, qui unico actu plures occidit homines, aut unico actu plures concupiscit mulieres, non tot numero peccata committit.

3748 In his tamen casibus, & similibus non sufficit dicere: *uno actu commisi homicidium, semel concupivi conjugatam, &c.* quia sic non fatetur peccatum, quod commisit; sed debet in plurali dicere. *semel occidi plures, semel concupivi plures conjugatas.*

3749 Item adverti debet, an numerus subjectorum sit excedens, ut notabiliter aggravet, quia tunc est aperiendus, juxta dicta [illegible]

3750 Insuper qui unico voluntatis actu statuit omittere divinum officium per mensem, aut annum, vel jejunium per totam quadragesimam, non committit tot numero peccata, quot sunt dies, sed unum; [illegible] ficit, si dicat: *Habui voluntatem omittendi unius anni officium, frangendi jejunium per multum tempus, &c.* In casu autem, quo dictum actum voluntatis executioni mandaret non recitando, non jejunando, &c. singulis diebus, tunc quolibet die unum novum peccatum patraret, ratione omissionis externæ officii, & actûs externi fractionis jejunii.

Ratio est, 1. Quia singulis diebus [illegible] posset, & jejunare, 2. Quia actus illi externi sunt actus disparati omninò consortes, & completi, quorum unus secundùm estimationem moralem prudentum non [illegible] nitatem moralem cum alio; sicut enim unus diei recitatio non ordinatur ad aliam, [illegible] una omissio recitationis quoad unum [illegible] non ordinatur ad aliam.

1751 E contra, qui eodem die [illegible] recitare plures horas, unum numero peccatum committit, & non tenetur numerum horarum exprimere; quia in officio [illegible] ei una hora ordinatur ad aliam; adeoque omnes conflant unum officium diurnum. [illegible] ander *cit.* his præmissis.

3752 Dico 1. *Distinctio numerica peccatorum desumitur ex distinctione numerica actuum voluntatis moraliter interruptorum.* Ratio est, quia peccata sunt concreta accidentalia, quæ multiplicantur numero ad multiplicationem subjectorum; & cum [illegible]

ſpectu ſubjectum malitiæ formalis peccati de actus voluntatis, ſequitur, quòd ad multiplicationem numericè actuũ voluntatis, ejuſdem ſint actus moraliter interrupti, multiplicentur numero peccata, tam illa, quæ ſolùm conſumantur interiùs in voluntate, quam illa, quæ conſumantur exteriùs per actus potentiarũ; quoniam nullus haberi poteſt vel bonus, vel malus, niſi ab ipſa voluntate, ſeilicetivè, vel imperativè procedat.

3753 Difficultas eſt in aſſignando, *quanam actus voluntatis interni moraliter interrumpi conſeantur*. Canus vult non interrumpi, niſi per actum contrarium; & ſic volente fornicari Bertam, ſi ab hac voluntate deſiſtat per aliquam diſtractionem, aut ſomnum, v. gr. nodis, & poſteà, quando adverterit, eandem voluntatem amplectatur, non fiet has renovationes explicare, quia cenſentur moraliter unus actus, & ſolùm unus plures numero materialiter, & phyſicè.

3754 Filliuc. addit, interrumpi etiam per liberam ceſſationem ab illo.

Diana addit, interrumpi etiam per quamcumque ceſſationem involuntariam, nempè dormitam, &c.

Mulr. inquit, actus voluntatis tunc cenſentur moraliter interruptos, quando nec formaliter, nec virtualiter perſevecant in aliquo effectu.

Tamb. aſſerit, actus voluntatis phyſicè interruptos ob diſtractionem, negotia, ſomnum, &c. accipere unitatem moralem à permanentia habituali malæ cogitationis, ratione cujus permanentiæ animus illius peccatoris ſemper eſt affectus, & promptus ad cogitationes illas malas; niſi interruptio phyſica ſit tanta, ut non cenſeatur adeſſe dicta permanentia, ſed evanuiſſe: ut ſi habenti voluntatem occidendi inimicum ſupervenerit plurium menſium, aut mortalis infirmitas, ſi poſteà voluntatem occidendi reaſſumat, diſtinctus actus cenſetur, & cum priori non continuatus.

3755 In harum opinionum varietate illud certum eſt, actus voluntatis moraliter interrumpi per retractationem, ſeu voluntatem contrariam.

3756 Dico 2. *Diſtinctio numerica peccatorum etiam deſumitur ex diſtinctione numerica actuum externorum moraliter interruptorum.* Ratio eſt eadem, quia actus externi moraliter interrupti ſunt plures numero moraliter diſtincti actus, ac proindè numero diſtincta peccata.

3757 *Explicatur aſſertio*: actus externi ſunt duplicis generis, *Ordinati* ſcilicet, aut *Diſparate*,

ACTUS ORDINATI

3758 AD unum numero actum, ſeu finem principalem: ut ſi quis, ad hoc ut inimicum occidat, ut puellam obtineat, per plures menſes parat inſidias, adhibet media, &c. omnes illi actus non ſunt peccata diſtincta ab ipſo actu finali, ſed unum peccatum, quia unitatem numericam ſumunt ab ipſo actu finali; unde effectu ſecuto, ſufficit dicere, ſemel fornicatus ſum, homicidium commiſi. Solùm adverti debet, an aliquis ex illis actibus contineat malitiam ſpecificam, à malitia actus finalis diſtinctam, v. gr. malitiam ſcandali, &c. ut de circumſtantiis dictum eſt, quia tunc talis actus eſt ſpecialiter aperiendus, utpotè mutans ſpeciem.

3759 Hinc colliges 1. oſcula, tactus, verba impudica, & alios actus copulam præcedentes, comitantes, & conſequentes, unũ numero peccatum integrare cum actu principali, nempè cum copula, quæ ſola eſt ex-

plicanda; quia omnes hujusmodi actus ordinantur ad unum actum principalem, ut dispositiones, partes, complementa, aut appendices operis.

3760 2. Qui obtinuit finem, non tenetur actum voluntatis, & decretum illud procurandi exprimere, nisi fuerit moraliter interruptus; sed sufficit, ipsum peccatum consummatum fateri, v. gr. copulam. Si autem finem non sit assecutus, sufficit, si dicat, se procurasse homicidium, puellæ copulam, &c.

ACTUS DISPARATI

3761 SUnt, quorum unus non dependet ab alio, ut si quis nunc blasphemat, aut concupiscit puellam, & hinc ad horam iterùm blasphemat, aut concupiscit puellam, independenter tamen à primo actu.

3762 De istis loquendo, si fiant eodem impetu, & calore, seu si posteriores fiant ex vi prioris, censentur moraliter continuati, & conflant unum numero peccatum. Si verò non fiant eodem impetu, & calore, seu si posteriores non dependeant à priori, censentur moraliter interrupti, & plura numero peccata; tales regulariter censentur, si multum intermediet temporis, v. gr. si inter unam, & aliam blasphemiam intermediet hora: Tunc si adsit dubium, debet exprimi tempus.

3763 Hinc resolves, unum numero peccatum committere eum, qui uno impetu, & eodem calore pluries, etiam aliqua interruptione physica intercedente, inimicum percutiat, blasphemet, pejeret, detractet; & Confessarium, qui in mortali successivè plures confessiones audit, unam post aliam.

3764 Econtra, qui plures successivè occidit, vel eâdem nocte plures fornicationes habuit, etiam cum eadem muliere, & voluntate continuatâ per totam noctem fornicandi, debet numerum occisionum, & fornicationum exprimere, quia tot numero peccata committit. Similiter Sacerdos die Natalis Domini tres Missas in mortali celebrans tria sacrilegia committit. Diana *tr. 1. res. 2.* Leander hic *tract. 5. disp. 8. quæst. 9. 10. & alibi.*

3765 Quorum ratio est, quia omnis actio habet terminum definitum, & intentum, in quo completur, & terminatur; multiplicatâ actione, multiplicantur numero peccata; minimè, quando non habet terminum definitum. Prioris generis, secundùm prudentem, & communem hominum existimationem, est plures fornicationes successivè habere sub uno voluntario imperio, aut tres Missas die Natalis in mortali celebrare, quia sunt actus omnino consimiles, non facientes inter se unitatem moralem. Posterioris verò generis sunt audiriones plurium confessionum; quia fiunt sub uno Confessario per modum unius, & judicantur moraliter existimantur uniri.

Tum quia confessiones plurium enuntur ut ita dicam uno impetu, & calore, unâ nempe assistentiâ, ac proinde censentur actiones moraliter unitæ.

De fornicationibus specialiter patet, quia una copula est terminus completus, & consummatus; nam non est via ad aliam, nisi tiùs impedimentum; hinc alta non pendent priori, sed à perversa voluntate peccatoris.

3766 Ex dictis concluditur regula universalis, hoc est distinctionem numeri peccatorum desumendam esse ex distinctione numerica actuum moraliter interruptorum.